

بیمارستان امام خمینی (ره) آباد

زردی نوزادان

زردی نوزادی چیست؟ زرد شدن رنگ پوست و سفیدی چشم‌ها ی نوزاد را زردی نوزادی می‌گویند که بیماری شایع و خوش خیم دوره نوزادی می‌باشد. افزایش میزان بیلی روبین خون و تجمع آن در پوست، موجب این تغییر رنگ زرد می‌شود که حدود ۶۰٪ نوزادان را در هفته نخست زندگی درگیر می‌نماید. اگر زردی به موقع درمان نشود موجب عوارض وخیمی می‌گردد. افزایش شدید بیلی روبین می‌تواند بر سیستم عصبی اثر سمی گذاشته و موجب آسیب مغز شود.

چرا نوزادان زردی می‌گیرند؟ اولین علت زردی نوزادی به دلیل افزایش بیلی روبین است بیلی روبین یک رنگدانه می‌باشد که از محصولات نهایی تجزیه گلبول‌های قرمز است. اگر مقدار آن به هر دلیل در خون بالا برود موجب رسوب در پوست شده و آن را زرد می‌کند. ابتدا سفید چشم و سپس پوست صورت، و به دنبال آن پوست شکم و و بعد پوست پاها زرد می‌شود. از طرف دیگر کبد نوزاد مسئول تبدیل بیلی روبین به شکل قابل دفع آن می‌باشد، تا این ماده از بدن دفع گردد، در دوره نوزادی کبد هنوز به حد کافی تکامل نیافته و کارآیی مناسب را ندارد. علت دیگر زردی نوزادی این است که: نوزادان در روزهای اول زندگی مدفوعی قیری رنگی، دفع می‌کنند که حاوی مقادیر زیادی بیلی روبین است. اگر دفع مدفوع نوزاد به دلیل کمبود شیر یا هر علت دیگری کاهش یابد، میزان بیلی روبین در مدفوع افزایش یافته و باز جذب آن باعث زردی بیشتر در نوزاد می‌شود.

عوامل تشدید کننده زردی نوزادی چیست؟ ناسازگاری خونی مادر و کودک، نارس بودن نوزاد، جنس پسر، وجود کبودی (خونمردگی در پوست و قسمت‌های مختلف بدن)، گرسنگی نوزاد به علت کم بودن شیر مادر، نوزاد متولد شده از مادر دیابتی، نوزاد با کم کاری تیروئید، عفونت‌های نوزادی از قبیل عفونت ادراری می‌تواند زردی نوزادی را تشدید کند. زمانی که بیلی روبین خیلی بالا برود، از سد خونی مغز عبور می‌کند و در قسمت‌های مختلف مغز نوزاد رسوب می‌کند که معمولاً غیر قابل برگشت است و باعث عوارض و معلولیت‌هایی در نوزاد می‌شود.

زردی نوزادی چگونه درمان می‌شود؟ بسیاری از نوزادان با زردی خفیف نیاز به هیچ درمان خاصی ندارند و با شیردهی منظم و صحیح و پیگیری میزان زردی توسط پزشک، میزان زردی کاهش می‌یابد. ممکن است چند درمان همزمان نیاز باشد از جمله:

- ۱- فتوتراپی (نوردرمانی): با استفاده از دستگاه‌های با لامپ‌های مهتابی مخصوص (لامپ فلورسنت) انجام میشود که با لامپ‌های مهتابی موجود در منزل متفاوت است.

۲- تعویض خون: در صورت تشدید شدن زردی و با صلاحدید پزشک معالج تعویض خون برای پیشگیری از بروز عوارض زردی شدید در نوزاد انجام می شود .

عوارض زردی شدید چیست؟ عوارض زردی شدید در نوزادان ممکن است به صورت جسمی یا ذهنی بروز کند. اختلالات حرکتی، تشنج، فلج مغزی اختلالات تکلم و عقب افتادگی ذهنی و ناشنوایی از آن جمله می باشد.

طول درمان زردی در نوزادان متفاوت است و به عواملی مانند : سن نوزاد، وزن نوزاد، سن حاملگی، گروه خونی مادر و نوزاد، رسیده بودن یا نارس بودن نوزاد بستگی دارد.

توجهات خاص مادر :

- ✓ شیر مادر دادن به نوزاد، به صورت مکرر، بهترین کاری است که می توانید انجام دهید (البته زمانی که زردی نوزاد زیاد نباشد) به طور مثال هر ۲ ساعت
- ✓ رژیم غذایی مادر تاثیری در تشدید زردی نوزاد ندارد، بنابراین هیچ محدودیتی در رژیم غذایی مادر شیرده از نظر زردی وجود ندارد ولی مصرف مایعات زیاد برای شیردهی بهتر توصیه میشود.
- ✓ دادن داروهای گیاهی و خانگی، نه تنها تاثیری در کاهش زردی ندارد، چه بسا مشکلاتی نظیر اسهال و استفراغ و برای نوزاد ایجاد کند .
- ✓ دادن آب قند به نوزاد نه تنها تاثیری در کاهش زردی ندارد، بلکه به علت پر شدن معده نوزاد و احساس سیری کاذب که در او به وجود میآورد، باعث محروم ماندن نوزاد از شیر مادر و تشدید زردی او می شود .
- ✓ موقع نوردرمانی چشم ها و ناحیه تناسلی نوزاد را کاملاً بپوشانید . و به درجه حرارت بدن نوزادان توجه داشته باشید.
- ✓ علت زمینه ساز زردی نقش مهمی در عود مجدد زردی دارد اگر عامل زمینه ساز برطرف نشود ممکن است پس از درمان و کاهش زردی مجدداً با قطع درمان زردی برگشت کند، بر این اساس توصیه می شود که پس از ۴۸-۲۴ ساعت از قطع نوردرمانی، مجدداً " با نظر پزشک معالج از نوزاد آزمایش بیلی روبین چک و توسط پزشک مشاهده شود .
- ✓ توجه به گروه خونی مادر و نوزاد، برای کنترل و کاهش بروز عوارض زردی مهم و باعث پیشگیری از عوارض زردی شدید می شود.

منبع : کتاب نلسون ۲۰۱۸

تهیه کننده : ژاله دهقانی کارشناس پرستاری

واحد آموزش سلامت بیمارستان امام خمینی (ره) ۱۴۰۴